

TÜRMÖB

TÜRKİYE SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLER
VE YEMİNLİ MALİ MÜŞAVİRLER ODALARI BİRLİĞİ
(UNION OF CHAMBERS OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS OF TURKEY)

2021/2. DÖNEM SERBEST MUHASEBECİ MALİ MÜŞAVİRLİK SINAVI

MUHASEBE DENETİMİ SORULARI

21 Ağustos 2021 - Cumartesi 09.00-10.30

Uyarı : Cevaplama öncesi, sorularda eksik sayfa ya da basım hatası bulunup bulunmadığını kontrol ediniz ve gerektiğinde sınav görevlilerine başvurunuz.

SORULAR

SORU 1. Denetim şirketi bünyesinde *Kaliteye İlişkin Liderlik Sorumluluğu* nedir? 1 Nolu Kalite Kontrol Standardına göre özlü bir şekilde açıklayınız? **30 PUAN**

SORU 2. Bir denetçinin bir işletmenin finansal tablolarını ilk defa denetlemesi durumunda;

- a) Açılış bakiyelerini denetlemesinin temel amacı nedir?
- b) Açılış Bakiyesini denetlerken uyguladığı prosedürler nedir? *BDS 510 İlk Bağımsız Denetimler – Açılış Bakiyeleri Standardına* göre açıklayınız **30 PUAN**

SORU 3. Bağımsız Denetim Standartları (BDS 550) kapsamında *İLİŞKİLİ TARAF* nasıl tanımlanmıştır. Açıklayınız. **40 PUAN**

SINAV KOMİSYONU CEVAPLARI

CEVAP 1.

Denetim şirketi **kaliteyi**, denetimlerin yürütülmesinde vazgeçilmez bir unsur olarak kabul eden bir kurumsal kültürü teşvik etmek için **politika ve prosedürler oluşturur**. Söz konusu **politika ve prosedürler, denetim şirketinin genel müdürünün (vb) veya -uygun hâllerde- yönetim kurulunun (vb)** kalite kontrol sistemine ilişkin nihai sorumluluğu üstlenmesini zorunlu kılar.

Denetim şirketi, **genel müdürün veya yönetim kurulunun kalite kontrol sisteminin işleyişinden sorumlu olarak görevlendirdiği kişi veya kişilerin, bu sorumluluğu üstlenmek için yeterli ve uygun deneyime, beceriye ve yetkiye sahip olmalarını sağlayacak politika ve prosedürler oluşturur**

Denetim şirketinin **liderlik yapısı ve liderliğin sergilediği örnek tutum ve davranışlar**, kurum içi kültürü önemli ölçüde etkiler. Kurum içinde kalite kültürünün geliştirilmesi, şirket yönetiminin tüm kademelerinin, kalite kontrol politika ve prosedürleri ile aşağıdaki durumların gerekliliğine vurgu yapan açık, tutarlı, süreklilik gösteren eylem ve mesajlarına bağlıdır;

- a) Çalışmaların mesleki standartlara ve yürürlükteki mevzuat hükümlerine uygun olarak yapılması ve
- b) Şartlara uygun raporların düzenlenmesi.

Bu tür eylem ve mesajlar yüksek kaliteli çalışmaları esas alan ve ödüllendiren bir kültürü teşvik eder. Bu eylem ve mesajlar, sadece bunlarla sınırlı olmamak üzere, **eğitim seminerleri, toplantılar, resmî ve gayri resmî görüşmeler, strateji belgeleri, bültenler ve bilgilendirme notlarıyla personele duyurulabilir**. Aynı zamanda bunlara, **denetim şirketinin iç yazışmalarında ve eğitim materyallerinde ya da personel değerlendirme prosedürlerinde de yer verilebilir**. Bu eylem ve mesajlar denetim şirketinin, kalitenin önemine ve kalitenin uygulamada nasıl sağlanabileceğine ilişkin duruşunu destekleyecek ve güçlendirecektir.

Denetim şirketinin yönetimi tarafından belirlenen iş stratejisinin, yürütülen tüm denetimlerde kaliteyi öncelikli bir zorunluluk olarak ele alması, kaliteye dayalı bir kurum içi kültürün geliştirilmesinde özellikle önemlidir. Böyle bir kurum içi kültürün geliştirilmesi aşağıdaki hususları içerir;

- a) Personele ilişkin performans değerlendirme, ücret ve sair haklar ile terfi (teşvik sistemleri dâhil) konularını ele alan politika ve prosedürlerin, denetim şirketinin kalite taahhüdünü her şeyden üstün tuttuğunu gösterecek şekilde oluşturulması,
- b) Ticari kaygıların yapılan çalışmaların kalitesinin önüne geçmemesini sağlayacak şekilde yönetim sorumluluklarının belirlenmesi,
- c) Kalite kontrol politika ve prosedürlerinin geliştirilmesi, belgelendirilmesi ve desteklenmesi için yeterli kaynağın sağlanması. Denetim Şirketinin Kalite Kontrol Sisteminin Yürütülmesinden Sorumlu Olan Kişi veya Kişilerin Görevlendirilmesi

Kalite kontrol sisteminden sorumlu olan kişi veya kişilerin yeterli ve uygun deneyim ve beceriye sahip olmaları; kalite kontrol sorunlarını belirleyebilmelerini, anlayabilmelerini ve bunlara yönelik uygun politika ve prosedürler geliştirebilmelerini sağlar. Bu kişi veya kişilerin gerekli yetkiye sahip olması, bunların söz konusu politika ve prosedürleri uygulayabilmelerini sağlar.

CEVAP 2

A) İlk denetimin yürütülmesinde denetçinin açılış bakiyelerine ilişkin amacı, aşağıdaki hususlara yönelik yeterli ve uygun denetim kanıtı elde etmektir:

- a) Açılış bakiyelerinin **cari dönem finansal tablolarını önemli derecede etkileyen yanlışlıklar içerip içermediği ve**
- b) Açılış bakiyelerinde yansıtılan **uygun muhasebe politikalarının cari dönem finansal tablolarında tutarlı bir şekilde uygulanıp uygulanmadığı** veya bu **politikalarda meydana gelen değişikliklerin geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun bir biçimde uygulanıp uygulanmadığı, yeterli şekilde sunulup sunulmadığı ve açıklanıp açıklanmadığı.**

B) Denetim Prosedürleri

Denetçi, açılış bakiyeleriyle ilgili bilgi almak amacıyla, -varsa- **açıklamalar dâhil, en son finansal tabloları** ve bu tablolara ilişkin **önceki denetçinin raporunu** okur.

Denetçi, açılış bakiyelerinin cari dönem finansal tablolarını önemli derecede etkileyen yanlışlıklar içerip içermediği hakkında **yeterli ve uygun denetim kanıtını** :

- a) Önceki döneme ait kapanış bakiyelerinin, cari döneme doğru bir şekilde aktarılıp aktarılmadığına veya -gerekli hâllerde- farklı düzenlenip düzenlenmediğine karar verilmesi,
- b) Açılış bakiyelerinin uygun muhasebe politikalarıyla ilgili uygulamaları yansıtip yansıtmadığına karar verilmesi,
- c) Aşağıdakilerden bir veya daha fazlasının uygulanması :
 - Önceki yıla ait finansal tabloların denetlenmiş olması durumunda, açılış bakiyelerine ilişkin kanıt elde etmek amacıyla önceki denetçinin çalışma kâğıtlarının gözden geçirilmesi,
 - Cari dönemde uygulanan denetim prosedürlerinin açılış bakiyelerine ilişkin kanıt sağlayıp sağlamadığının değerlendirilmesi veya
 - Açılış bakiyelerine ilişkin kanıt elde etmek amacıyla belirli denetim prosedürlerinin uygulanması, suretiyle elde eder.

Açılış bakiyelerinin cari dönem finansal tablolarını önemli derecede etkileyebilecek yanlışlıklar içerdiğine ilişkin denetim kanıtı elde etmesi durumunda denetçi, söz konusu yanlışlıkların cari dönem finansal tabloları üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla içinde bulunulan şartlar altında uygun olan ilâve denetim prosedürlerini uygular. Cari dönem finansal tablolarında bu tür yanlışlıkların bulunduğu sonucuna varması durumunda denetçi, söz konusu yanlışlıkları yönetimin uygun bir kademesine ve üst yönetimden sorumlu olanlara bildirir.

Muhasebe Politikalarının Tutarlılığı

Denetçi, açılış bakiyelerinde yansıtılan muhasebe politikalarının cari dönem finansal tablolarında tutarlı bir şekilde uygulanıp uygulanmadığı veya bu politikalarda meydana gelen değişikliklerin geçerli finansal raporlama çerçevesine uygun bir biçimde uygulanıp uygulanmadığı, muhasebeleştirilip muhasebeleştirilmediği, yeterli şekilde sunulup sunulmadığı ve açıklanıp açıklanmadığı konusunda yeterli ve uygun denetim kanıtı elde eder.

Önceki Denetçinin Raporunda Yer Alan İlgili Bilgiler

Önceki döneme ait finansal tabloların, önceki denetçi tarafından denetlenmesi ve denetim görüşünün olumlu görüş dışında bir görüş olması durumunda denetçi, bu görüşe sebep olan hususun etkisini, cari dönem finansal tablolarındaki “önemli yanlışlık” risklerinin değerlendirilmesi sırasında mütalaa eder

CEVAP 3.

İlişkili taraf: Aşağıdaki şartlardan birini taşıyan taraftır :

1. Geçerli finansal raporlama çerçevesinde ilişkili taraf olarak tanımlanmak,
2. Geçerli finansal raporlama çerçevesinde ilişkili taraflarla ilgili herhangi bir hüküm bulunmaması veya bulunan hükümlerin yetersiz olması durumunda:
 - a) Raporlama yapan işletme üzerinde, bir veya birden fazla aracı yoluyla doğrudan veya dolaylı kontrole ya da önemli bir etkiye sahip olan kişi veya başka bir işletme olmak;
 - b) Raporlama yapan işletmenin, bir veya birden fazla aracı yoluyla, üzerinde doğrudan veya dolaylı kontrole ya da önemli bir etkiye sahip olduğu başka bir işletme olmak;
 - c) Aşağıdaki durumlar sebebiyle, raporlama yapan işletme ile ortak kontrol altında bulunan bir başka işletme olmak:

i. Kontrole sahip ortakların aynı olması,

ii. Ortakların yakın aile üyeleri olması veya

iii. Kilit yöneticilerin aynı olması.

Ancak, kamunun ortak kontrolü altında olan işletmeler; birbirleriyle önemli işlemler gerçekleştirmedikçe veya aralarında önemli ölçüde kaynak paylaşımı olmadıkça ilişkili işletmeler olarak kabul edilmez.

Birçok finansal raporlama çerçevesi kontrol ve önemli etki kavramlarını ele almaktadır. Bu kavramlar farklı terimlerle ifade edilse de, genellikle aşağıdaki gibi tanımlanır:

(a) Kontrol, bir işletmenin faaliyetlerinden fayda elde etmek amacıyla söz konusu işletmenin finansal ve faaliyet politikalarını yönetme gücüdür.

(b) Önemli etki (pay sahipliği, kanun veya sözleşme yoluyla kazanılabilir), bir işletmenin finansal ve faaliyetle ilgili politika kararlarına katılma gücüdür, ancak bu politikalar üzerinde kontrolün bulunmamasıdır.

Aşağıdaki ilişkilerin söz konusu olması, kontrol veya önemli etkinin bulunduğu işaret edebilir:

(a) İşletmedeki doğrudan veya dolaylı özkaynak payı veya diğer finansal çıkarlar.

(b) İşletmenin diğer işletmelerdeki doğrudan veya dolaylı özkaynak payı veya diğer finansal çıkarları. (c) Üst yönetimden sorumlu olanların veya kilit yönetimin (işletmenin faaliyetlerini planlama, yönlendirme ve kontrol etme yetki ve sorumluluğuna sahip yönetim üyelerinin) bir parçası olmak. (ç) (c) alt paragrafında bahsedilen herhangi bir kişinin yakın aile bireyi olmak. (d) (c) alt paragrafında bahsedilen herhangi bir kişiyle önemli bir iş ilişkisinde olmak.

Hâkim Etkiye Sahip İlişkili Taraflar

İlişkili taraflar, kontrol yetkileri veya önemli etkide bulunabilmeleri sebebiyle işletme veya işletme yönetimi üzerinde hâkim etkiye sahip olabilirler. Hile kaynaklı “önemli yanlışlık” risklerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi sırasında bu tür etkiler ilgili olup dikkate alınır.

İlişkili Taraf Niteliğindeki Özel Amaçlı İşletmeler

Bazı durumlarda özel amaçlı bir işletme¹⁸, işletmenin ilişkili tarafı olabilir. Çünkü özel amaçlı işletmenin özkaynağında çok az bir payı bulursa veya hiçbir payı bulunmasa bile işletme, özel amaçlı işletmeyi kontrol edebilir